

HØJESTERETS DOM

afsagt mandag den 23. august 2021

Sagen er behandlet for lukkede døre. Det er forbudt offentligt at gengive, hvad der er foregået i retsmødet, og at offentliggøre navn, stilling eller bopæl eller på anden måde offentliggøre identiteten på nogen af de personer, der er nævnt i sagen.

Sag BS-4139/2021-HJR
(2. afdeling)

M
og
F
(advokat Lars Buurgaard Sørensen for begge, beskikket)

mod

Ankestyrelsen
(advokat Paw Fruerlund Jensen)

Yderligere part:
Barnet, tidligere B
(advokat Britt Reinwald, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Esbjerg den 1. juli 2020 (BS-41456/2019-ESB) og af Vestre Landsrets 9. afdeling den 10. november 2020 (BS-27765/2020-VLR).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Hanne Schmidt, Jens Kruse Mikkelsen, Lars Apostoli, Kristian Korfits Nielsen og Rikke Foersom.

Sagen er behandlet skriftligt, jf. retsplejelovens § 387.

Påstande

Parterne har gentaget deres påstande.

Supplerende sagsfremstilling

Det fremgår af sagen, at M og F ansøgte om fastsættelse af samvær i forlængelse af barnets midlertidige placering hos de godkendte adoptanter den 27. februar 2020.

Efter det oplyste udstedte Ankestyrelsen efter landsrettens dom adoptionsbevilgning den 16. november 2020.

Den 17. juni 2021 afsagde Retten i Odense dom vedrørende spørgsmålet om samvær eller anden kontakt med barnet efter forældreansvarslovens § 20 a. Det fremgår af dommen, at Familieretshuset indbragte sagen for retten den 4. januar 2021. Af dommen, der efter de foreliggende oplysninger ikke er anket, fremgår af rettens begrundelse og resultat:

”Det følger af forældreansvarslovens § 20 a, at er et barn bortadopteret, kan der efter anmodning fra barnets oprindelige slægtninge fastsættes samvær eller anden form for kontakt med disse, navnlig hvis barnet forud for adoptionen havde samvær eller anden form for kontakt med dem, der anmoder om fastsættelse af samvær m.v.

Efter forældreansvarslovens § 1 og § 4 skal der ved vurderingen af, om der skal fastsættes samvær tages hensyn til, hvad der er bedst for B og Bs trivsel.

Det lægges til grund, at de biologiske forældre fra B var 5 dage gammel og indtil adoptionen blev gennemført, havde regelmæssigt samvær med B i 1 time af gangen som støttet samvær i Familiecenteret i Vejen. Samværet ophørte i marts 2020.

Efter sagens oplysninger lægges det til grund, at B, der nu er lidt over 3 år gammel, er født for tidligt, og at han er forsinket i sin sproglige og tilknytningsmæssige udvikling. Han har siden adoptionen i marts 2020 været passet i hjemmet af adoptivmor og skal i august [2021] begynde i børnehave.

Det er retten og den medvirkende børnesagkyndiges vurdering, at det for tiden ikke vil være til Bs bedste at genetablere kontakt mellem ham og hans biologiske forældre. Han har brug for ro til at styrke tilknytningen til sin adoptivfamilie og vænne sig til at blive passet uden for hjemmet. Uanset den positive vurdering af samværene med de biologiske forældre i den periode, hvor B var

tvangsfjernet, har han brug for tid til at blive følelsesmæssigt moden og klar til at have kontakt med sine biologiske forældre.

Betingelserne i forældreansvarslovens § 20 a for at fastsætte samvær eller anden kontakt mellem B og hans biologiske forældre er herefter ikke opfyldt.”

Anbringender

M og F har anført navnlig, at adoption efter adoptionslovens § 9, stk. 2, kun kan ske uden samtykke i ”særlige tilfælde”, og at ”væsentlige hensyn” til barnets bedste skal tale for adoption. I UfR 2019.1565 H har Højesteret med henvisning til praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol strammet kravene yderligere, idet der skal være ”tale om helt særlige omstændigheder”, og adoptionen skal være begrundet i tungtvejende hensyn til barnets bedste.

Betingelserne i adoptionslovens § 9, stk. 2, er ikke opfyldt. I den foreliggende sag er der tale om et barn, der befandt sig i en velfungerende anbringelse efter servicelovens regler, herunder med gode og profitable samvær med dem. Der er endvidere tale om et barn med særlige behov, som blev tilgodeset i plejefamilien. I den situation foreligger der ikke helt særlige omstændigheder og tungtvejende hensyn til barnet, der kan begrunde en adoption.

Betingelserne i adoptionslovens § 9, stk. 3, er heller ikke opfyldt. Det er ikke sandsynliggjort i tilstrækkelig grad, at de varigt skulle være ude af stand til at tage vare på barnet. Det er heller ikke bevist, at adoption af hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i barnets opvækst vil være bedst for barnet.

Hun blev gravid som teenager, og hun har ikke andre børn. Man bør derfor være yderst varsom med at drage vidtrækkende konklusioner om hendes forældreevner. Samværene blev gennemført i en periode på over 1½ år og udviklede sig positivt. Der var endvidere et godt samarbejde mellem dem og plejemoren, og der foreligger ingen oplysninger om, at plejefamilien påtænkte at opsige plejeforholdet. En adoption uden samtykke er voldsomt indgribende, og der må under de foreliggende omstændigheder gælde et skærpet bevisbyrdekrav.

Spørgsmålet om kontakt mellem barnet og dets oprindelige slægt kan indgå i proportionalitetsvurderingen ved afgørelsen af, om en adoption uden samtykke er forenelig med artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. I den foreliggende sag blev der ikke truffet afgørelse om samvær efter forældreansvarslovens § 20 a i nær tilknytning til adoptionen, og adoptionen bør allerede af den grund ophæves.

Adoptionslovens § 32 a medfører, at plejeforholdet ophørte, da barnet midlertidigt blev placeret i adoptionsfamilien i februar 2020. Domstolene er herefter afskåret fra at vælge at opretholde det velfungerende plejeforhold. De biologiske forældres processuelle stilling og chance for at vinde sagen bliver dermed væsentligt forringet. Bestemmelsen afskærer de biologiske forældre fra en fair og retfærdig rettergang. Adoptionen bør også af denne grund ophæves.

Ankestyrelsen har anført navnlig, at betingelserne i adoptionslovens § 9, stk. 3, jf. stk. 2, for adoption af barnet var og er opfyldt.

Det er sandsynliggjort, at de biologiske forældre varigt – det vil sige inden for en for barnet relevant tidshorisont – vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, både hver for sig og sammen. Dette følger af fagkyndige undersøgelser af de biologiske forældre og barnet.

Udviklingen i forældrekompetencen hos de biologiske forældre har været meget begrænset, og der vil skulle ske en endda meget betydelig udvikling, før de vil kunne varetage omsorgen for barnet. Det kan ikke føre til en anden vurdering, at M ved fødslen var 20 år, eller at det var hendes første barn. Den psykologfaglige vurdering er afgivet med viden om disse forhold. Vurderingen af Fs forældreevne bestyrkes af, at han allerede har to børn fra tidligere forhold, som har været anbragt uden for hjemmet i flere år.

Af hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i barnets opvækst vil det være bedst for barnet at blive adopteret. Hvis adoptionen ikke opretholdes, vil han komme til at være anbragt i pleje hele sin barndom og ungdom. Han vil ikke være en del af familien, han bor hos, og han risikerer at skulle flyttes, idet plejeforholdet kan blive opsagt. Endvidere skal anbringelsen jævnligt tages op til revurdering.

Efter Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis kan adoption uden samtykke kun ske i exceptionelle tilfælde, og det skal ske på et veloplyst og aktuelt grundlag. Disse betingelser er opfyldt i den foreliggende sag.

Afgørelsen om midlertidig placering af barnet hos de påtænkte adoptanter og den ændring, der sker af samværet med de biologiske forældre i den forbindelse, er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, jf. UfR 2021.2400 H. Det kan ikke føre til ophævelse af adoptionen, at der ikke blev truffet afgørelse efter forældreansvarslovens § 20 a i nær tidsmæssig tilknytning til afgørelsen om adoption.

Barnet har tilsluttet sig det, som Ankestyrelsen har anført.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår, om der skal ske ophævelse af Ankestyrelsens afgørelse af 29. august 2019 om frigivelse til adoption af barnet, som dengang hed B, og dermed, om den adoption, som er gennemført efter landsrettens dom ved bevilling af 16. november 2020, skal ophæves.

Efter adoptionslovens § 9, stk. 2, kan adoption i særlige tilfælde meddeles uden forældrenes samtykke, hvis væsentlige hensyn til, hvad der er bedst for barnet, taler for det. Efter § 9, stk. 3, kan adoption efter stk. 2 meddeles, hvis betingelserne i servicelovens § 58, stk. 1, nr. 1 eller 2, for anbringelse uden for hjemmet er opfyldt, og det er sandsynliggjort, at forældrene varigt er ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, og at adoption af hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i barnets opvækst vil være bedst for barnet. Der skal være en høj grad af sandsynlighed for, at forældrene uanset støtteforanstaltninger ikke vil være i stand til at varetage omsorgen for barnet, jf. senest Højesterets dom af 8. marts 2021 (UfR 2021.2400).

Af de grunde, der er anført af byretten og tiltrådt af landsretten, tiltræder Højesteret, at betingelserne for at anbringe barnet uden for hjemmet i medfør af servicelovens § 58, stk. 1, nr. 1, er opfyldt, og at der på baggrund af prognosevurderingerne i forældrekompetenceundersøgelsen af 6. juni 2018 og den psykologiske undersøgelse af 30. januar 2019 er en høj grad af sandsynlighed for, at M og F uanset støtteforanstaltninger varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet. M og F har haft regelmæssige støttede samvær med barnet fra juni 2018 til februar 2020 i en time hver anden uge. Det tiltrædes, at de positive beskrivelser af samværene ikke kan føre til en anden vurdering. Det tiltrædes også, at væsentlige hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i barnets opvækst indebærer, at adoption er bedst for ham.

Højesteret finder endvidere af de nævnte grunde, at der foreligger sådanne helt særlige omstændigheder og tungtvejende hensyn til barnets bedste, at adoption uden samtykke som udgangspunkt er forenelig med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, herunder artikel 8 om ret til familieliv. Det bemærkes i den forbindelse, at det ved Højesterets dom i UfR 2021.2400 er fastslået, at adoptionslovens § 32 a om midlertidig placering af barnet hos de godkendte adoptanter er i overensstemmelse med konventionens artikel 8 og ikke rejser spørgsmål i forhold til artikel 6.

Som anført senest i Højesterets dom i UfR 2021.2400 følger det af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, at spørgsmålet om kontakt mellem barnet og dets oprindelige slægt efter adoptionen kan indgå i proportionalitetsvurderingen ved afgørelsen af, om en adoption er forenelig med Menneskerettighedskonventionens artikel 8. Det må på den baggrund i almindelighed

kræves, at afgørelsen af , om der efter adoptionen skal være samvær eller anden kontakt mellem de biologiske forældre og barnet, træffes i så nær tidsmæssig tilknytning til adoptionen som muligt.

M og F ansøgte om samvær med barnet i forlængelse af barnets midlertidige placering hos de godkendte adoptanter i februar 2020. Familieretshuset indbragte sagen for retten den 4. januar 2021, og retten afsagde dom den 17. juni 2021. Kravet om, at afgørelsen om samvær eller anden kontakt efter adoptionen skal træffes i nær tidsmæssig tilknytning til adoptionen, er dermed ikke opfyldt i den foreliggende sag. Efter sagens omstændigheder i øvrigt finder Højesteret imidlertid, at hensynet til barnet indebærer, at dette ikke kan føre til ophævelse af adoptionen.

Det kan heller ikke føre til ophævelse af adoptionen, at det ved dommen af 17. juni 2021 blev vurderet, at det for tiden ikke vil være til barnets bedste at genetablere kontakt mellem de biologiske forældre og barnet henset til barnets behov for ro til at styrke tilknytningen til sin adoptivfamilie og vænne sig til at blive passet uden for hjemmet. Det bemærkes i den forbindelse, at de biologiske forældre senere på ny kan ansøge om fastsættelse af samvær eller anden kontakt med barnet efter forældreansvarslovens § 20 a.

På den anførte baggrund tiltræder Højesteret, at betingelserne for adoption uden samtykke efter adoptionslovens § 9, stk. 2 og 3, er opfyldt, og at adoptionen er forenelig med Menneskerettighedskonventionens artikel 8.

Højesteret stadfæster herefter landsrettens dom.

THI KENDES FOR RET:

Landsrettens dom stadfæstes.

Ingen part skal betale sagsomkostninger til nogen anden part eller til statskassen.